

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

VI. De Electione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

tem: sed, quod Presbyteris & ceteris inferioribus illa non conceduntur. Ridiculum enim esset cogitare, Episcopis illa quidem permitti, Archiepiscopis & Primatibus qui Episcopis prestant, eadem denegari.

Tapa est ordinarius omnium ordinariarum, & Ecclesie Romanae omnes ecclesie subijcti.

Sicut autem Petrus Apostolus primus fuit Apostolorum, ita & Ecclesia suo nomine consecrata, Domino instituentem, prima est & caput ceterarum: & qui illi preest, ceteros Episcopos antecellit: unde ad eam, tanquam ad matrem, atque apicem, omnes majores Ecclesie & Episcopi recurrunt, a qua quasi a quodam capite dona velut in corpus omne diffunduntur. Ipsa autem tanquam omnium magistra, celsiore sede residens, a quoquam judicari non poterit. Quinimo velut temporales omnes extra arcem positi diluvii vastitate consumpti sunt; sic extra Petri naviculam constituti, aeternae damnationis fluctibus obruentur.

DE ELECTIONE. TITVLVS VI.

Duobus modis creatur Episcopi.

Promoventur autem tam Episcopi, quam prelati ceteri, aut per electionem, aut per postulationem.

Quid sit electio, & quid ad unum ius eligendi habentes citari debent, alius non valet electio: & non citatus potest habere ratam electionem.

Electum, ut prius de electione dicamus, Electio nihil aliud est, quam hominis alicujus ad dignitatem, vel aeternam societatem Canonice facta vocatio: nam cum viduata providendum est Ecclesie, debent cuncti, qui eligendi ius habent, legitime citari, ut electioni intersint. Quod si vel in unius persona fuerit id omisum, irritam reddat electionem talis omisio. Sape etenim rescriptum est, magis hac in re unius obesse contemptum, quam multorum contradictionem: plane si is, qui citatus non fuerit, ratam adveniens habere velit electionem, confirmanda erit electio.

Absens potest uni de capitulo votum suum demandare, h. d.

Sed & si quis casu aliquo ad electionem accedere fuerit impeditus, votum suum uni vel pluribus de capitulo demandare minime prohibendus erit.

Procurator an eligendum non potest unum procuratorio, alium proprio nomine eligere, nisi habeat mandatum de eligenda certa persona.

Et si tantum uni votum suum quis demandaverit, & is unum suo, alium mandantis nomine in scrutinio nominandum duxerit, nihil agit, nisi de certa eligenda persona mandatum acceperit: quo casu in illam mandantis, in aliam suo nomine jure consentire poterit.

Duobus procuratoribus ad eligendum datus in solidum, non possunt ambo eligere, sed erit melior conditio occupantis: & si non apparet de prioritate in occupando, praeponitur electus a capitulo, vel primo nominatus in procuratorio, h. d.

Quod si pluribus, & in solidum voces suas quis commiserit, non quidem omnes reddere votum poterunt (quia vota dirigere possent in diversos, sic que res non haberet exitum) sed erit occupantis melior conditio: & si ita concurrant, ut inter eos prior non appareat, is admittetur duntaxat, quem vel capitulum vel pars major elegerit: vel si concordare nequeant, is qui primus in instrumento vel literis procuracionis nominatus fuerit.

Non possunt plures deputari ad eligendum non in solidum, h. d.

Sin autem plures non in solidum constituti fuerint, eadem ratione nullus eorum admittendus erit, sibi quem mandans imputet, qui sic eos imprudenter constituerit.

Non potest votum in electione reddi per literas.

a Ca. antiq. ext. de priv. l. b. Ca. quod sicut in si. prim. d. tit. de elect. c. d. c. quod sicut in si. prim. d. c. si qui iusto. s. portio de elect. in 4. c. c. si qui iusto. in princ. de elect. in 6.

Sed cum absens reclamante capitulo extraneum constituitur nequeat, videamus an si nullus de collegio velit esse procurator, saltem per literas votum suum reddere valeat? & sane, cum non ante electionem, sed in ipsa electione secreta & sigillatim duntaxat singulorum vota sint exprimenda, per literas reddi non poterunt.

Superius dicta non habent locum in electione Papa, in qua multa sunt specialia, h. d.

Sed hac quidem in aliorum Episcoporum, non in Romani Pontificis electione obtinent. In hujus enim nec ulla necessaria est citatio, nec alii quis absens votum suum demandare permittitur. Alia quoque in eo specialiter constituta sunt, quae ex Decretalium libris decentius est quam hic, accipere.

Electio celebratur tribus modis, & quomodo per inspirationem: & quod laici non per inspirationem, sed per conspirationem dicuntur eligere, h. d.

Celebratur autem electio tribus modis, per inspirationem, per scrutinium, & per compromissum: per inspirationem, ut cum electores nullo precedente tractatu, quasi divini Spiritus impulsu simul omnes in unum repente consentiunt, & simul unum nominant. quod si forte laici prece vel precio & corrupti aliquem concordibus clamoribus petant, is non tam per inspirationem, quam per nefariam conspirationem nominatus, omnipotentis electionis fructu merito carere debet.

Quomodo dicatur celebrari electio per scrutinium, & qui sint scrutatores, h. d.

Per scrutinium fieri dicitur electio, cum praesentibus omnibus, qui debent, volunt & possunt commode interesse, tres de collegio fide digni assumuntur, qui secreta & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirunt, & demum in scripturam redacta publicant. Quo facto collatione habita, is demum censetur electus, in quem vel omnes, vel major & sanior pars capituli statim consenserint.

Pars minor eligentium, ad infringendam majoris partis electionem, potest opponere de propria auctoritate ac zelo, & de merito electi, h. d.

Quod si eligentium vota ita se dividerint, ut hinc quidem electorum pars numerosior consistat, inde minor, sed quae non minus ex auctoritate eligentium, quam ex merito electi sanior appareat, ad infringendam partis numerosioris electionem facultas erit minori, & de auctoritate ipsorum eligentium, & de meritis eorum qui electi fuerint, opponere.

Contra electionem factam a duabus partibus non potest opponi nisi de nullitate voti alicujus earum dicitur partium, h. d.

Hoc tamen tunc obtinebit, cum non magnus in altera parte comigerit excessus: ceterum si quando a duabus electionibus celebratis, pars altera eligentium, alia duplo major numero deprehendatur, contra hujusmodi electores ad extenuationem meriti vel auctoritatis ipsorum, paucioribus, vel electo ab eis opponendi facultas non erit: quanquam, si quid opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur, nullum ipso jure redderet, id eis minime censetur interdictum. Vocantur autem viri tres de collegio sumpti, scrutatores, eo quod singulorum vota diligenter scrutentur.

Quomodo per compromissum celebratur electio, & quid arbitri non servantes formam compromissi nulliter eligant, h. d.

Per compromissum celebratur electio, cum plures idonei viri eliguntur, in quos omnium vice eligendi certo modo facultas & potestas transfunditur, qui arbitri compromissi fines diligenter custodire debent, scituri, si quid non secundum demandatam formam egerint, nullum habiturum esse juris effectum.

a C. perpetuo. ubi presump. s. Hella. de elect. in 6. b. Can. si ergo s. q. 1. & c. 2. de elect. extra. c. c. si quando contigerit. de elect. in 4.

Potestas arbitrarium non expirat re non integra, etiam non secuta electione. h. d.

Quod a si intra terminos confiterint, quod ab eis gestum fuerit, usque adeo ratum habendum erit, ut etiam non secuta electione, re tamen non integra, deman data sibi potestas revocari non possit. Ostendimus quibus modis electio celebretur: consequens nunc est ut videamus, & qui possint eligere, & in quos cadere possit electio.

QVI ELIGERE, ELIGIVE POSSUNT. TITVLVS VII.

Quibus ius eligendi competat. h. d. Vs igitur Prælatum eligendi ad Canonicos hodie, & ad viduata Ecclesia pertinet collegium. Sed & si qui consuetudine, vel præscriptione, pacto, vel privilegio fuerint muniti, ab electione minime sunt excludendi.

Impuberes, & non constituti in sacris non possunt eligere. h. d. Sed neque in pupillari ætate constituti, neque ii qui sacris ordinibus non sunt decorati, sunt admittendi. Absurdum enim esset, si ad tanti ponderis res explicandas, ii quorum nullum est animi iudicium, & ad sacra tractanda, ii qui nondum illa attingerent, assumerentur.

Excommunicatus minor excommunicatione eligit: secus majori.

Illud quaesitum est, an excommunicati ad eligendum admitti possint? Et sanè, si minoris excommunicationis vinculo tantum fuerint innodati, ab electione arcendi non sunt: Anathemate autem percussi, ab omni penitus eligendi facultate repelluntur.

Suspensus quoque non ab similibus obtinet distinctio. Si enim quis per solam Canonis dispensationem suspensus sit, electioni interesse minime prohibetur: si verò per iudicis sententiam, anathematizato similis habebitur.

Eligere à superiore prohibiti, absentes, hæretici, non possunt eligere.

His quoque & illi annumerari debent, quibus à superiore, ne eligant, interdictum est. Item absentes: qui tamen si legitimis causis ad electionem accedere impeditos esse se docuerint, aliis de capitulo votum suum demandare, secundum ea, quæ proximè b exposuimus, minime sunt prohibendi. Hæreticis autem, vel non Catholicis, indistinctè jus eligendi admittitur.

Ob non servatam formam, & ob negligentiam eligentium, electio devolvitur ad proximum superiorem. h. d.

Interdum tamen accedit, ut ii, quibus ab initio jus eligendi competit, eo iure postmodum priventur: ut puta, si qui aliter, quam per præscriptas formas, eligere tentaverint: Item, qui per tempus constitutionibus definitum in eligendo negligentibus fuerint: quo casu ad proximum superiorem eligendi potestas devolvitur.

Electio facta de indigno, ius eligendi transfert ad Romanum Pontificem.

Lia sanè c causa eorum est, qui scientes indignum eligunt, aut postulant: nam licet & ii eligendi iure priventur, id tamen non ad Primatem, aut Archiepiscopum, sed immediate ad summum Pontificem devolvitur.

Laiici non possunt eligere. h. d.

Laiici d quoque etiam si Principes sint, nullo neque consuetudinis, neque præscriptionis, neque conventionis iure ad electionem aspirare permittitur. Patroni tamen circa jam factam electionem, non indecenter postulari assensus.

a C. in causis. ext. eod. tit. b supra tit. præced. s. sed est qui. c d. e. quanquam. d d. c. sacrosanct. in fi. & ca. cum terra. in fi. eod. tit. cap. nobis. ext. de iure pa.

Qualem Episcopum esse oporteat. h. d.

Portet autem eum, qui in Episcopum eligendus est (cum Ars sit artium, regimen animarum) ætate maturum esse, natalibus illatum, corpore integro, sine candidum, literis instructum, religiosum, pudenter, temperatum, castum, hospitalem, mansuetum, inapprohensibilem, secundum ea quæ latius infra a dictum sumus. Si enim ad seculares honores sine iustificatione, meritorum indignum est perveniri, & notari ambrosius solent, quos probitatis documenta non adjuvant: quibus diligens ac prudens habenda est dispensatio divinum numerum, & Ecclesiasticarum dignitatum?

Minor triginta annis, excommunicatus, suspensus, & non constitutus in sacris, & schismaticus non reconsecratus, non potest eligi.

igitur is, qui ad Episcopalem dignitatem promovendus est, annos natus esse debet non minus triginta b, nisi ea ætate Dominum c & baptismum esse, & cononatum fuisse legitimus: alioqui si quis minor fuerit, eligi non poterit. Idem d juris est in his, qui aut excommunicationis, aut suspensionis vinculo sunt innodati. Sed nec ii e, qui in sacris ordinibus non sunt constituti, sicut subdiaconatu, neque schismatici eligi debent.

Eligentes indignum per triennium eligi non possunt. h. d.

Lii f quoque qui scienter indignum eligunt, non sibi eligendi potestate privandi sunt: verum etiam penitentium, ut ab aliis eligi possint, se ipsos inhabiles reddunt.

Neophyta non possunt eligi.

Neophyta g quoque in Episcopos ordinari prohibentur: indecens enim est, & valde præposterum, ex fieri magistrum, qui nondum didicisset discipulus. Appellantur autem Neophyta h, qui propostium libertationis noviter assumperunt.

DE POSTVLATIONE. TITVLVS VIII.

Quid sit postulatio. h. d.

Postulatio i est ejus, qui eligi non potest in publicum, concors capituli facta petitio.

Qui non animi vel corporis vitio, sed alio in pro est eligi, puta minor XXX. annis, vel furvus, postulat.

Sciendum est enim, quosdam esse qui quædam non possunt, postulari tamen minime prohibentur. Quæ res ita videtur posse commode dicitur, ut quædam que non animi vel corporis vitio, sed ob alios defectus, qualitatibus eligi impediuntur, idem tamen postulari non possunt. Ex hoc apparet k, cum, qui ingentium annorum non complevit, item in minoribus scilicet constitutum, aut laicum, item naturalibus lasum l, licet eligi non possint, postulari tamen possunt.

Episcopus & electus debent postulari, non tibi: scilicet Abbas, & alii inferiores. h. d.

Episcopus m quoque cum proprie sit allegatus Ecclesie, ad aliam transfugum facere non potest: ea proprie non eligendus, sed postulandus erit. Non idem tamen est n in Abbatibus, & ceteris Prælatibus infra Episcopos dignitatem constitutis: isti enim, licet propria Ecclesia videantur alligati, nihilominus eligi possunt: propositum tamen non deserunt monasterium, nisi licentia legitime impetrata.

a Infra, de vit. & honesta. b ca. cum in concilio. ext. de elect. c can. Presbyter. dist. 78. d sub eod. tit. s. etiam de seg. e. can. de Syracusanis. in fi. dist. 21. ca. a multis. de qualita. f e. cum in concilio. s. f. & c. cum Visitationis. ext. de inquisitionem. ext. de elect. g can. dist. 48. h can. in dist. i. gl. in ver. vera postulatio. c. i. de postulato. in c. b. dist. c. fi. extr. de postula. & c. cupientes. s. deneg. de elect. in c. i. innotuit. extra. de elect. m d. cap. ubi gl. extra. postula. d nullus religiosus. & c. Si Abbatem. de elect. in c. 17.

